

U posljednjih nekoliko desetljeća gradovi su rasli u smislu broja stanovnika i gospodarstva puno više od ostalih područja u Europi te su postali prava središta konkurentnosti, gospodarstva i uslužnih djelatnosti. Međutim, gradovi se suočavaju s teškim izazovima, uključujući socijalnu isključivost, rezanje budžeta te zagađenje. Projicirani rast urbane populacije u narednim desetljećima dodatno naglašava ove mogućnosti i izazove za koje je potrebna pravovremena akcija kroz niz politika.

Jasna je činjenica da postoji potreba za ulaganjima u mnogim gradovima diljem Europe. Gradovi srednje razine dohotka nisu uživali toliko koristi kao što su to imali glavni gradovi ili aglomeracije. Oni su zaostajali u konkurentnosti i imaju manje mogućnosti u iskorištavanju pomaka prema aktivnostima veće dodane vrijednosti. Nadogradnjom tehnologija, infrastrukture te otvaranjem javnih podataka, ovi gradovi imaju priliku stvoriti nove prilike i lance vrijednosti.

Međutim, financijska kriza iz 2008. godine dala je nerazmjerni udarac javnim ulaganjima te i dan danas utječe na lokalna ulaganja. Ekonomski pokazatelji pokazuju da su gradovi morali smanjiti ulaganja tijekom financijske krize da bi bili u skladu sa manjkom prihoda. Kako bi zadržali postojeće ključne urbane javne usluge, mnogi gradovi i regije rade na njihovom rutinskom održavanju, a ne uvođenju inovacija. U zemljama poput Slovačke, Austrije ili Njemačke, nacionalna fiskalna pravila ograničavaju mogućnosti gradova u daljnjem zaduživanju ili financiranju većih investicijskih projekata i programa.

Kako bi pomogla gradovima i regijama u iskorištavanju njihove jedinstvene imovine, Europska investicijska banka pruža tehničke i financijske savjete, kao i mogućnosti financiranja projekata pametnih gradova. Preobrazba gradova kako bi oni postali pametniji i održiviji važan je cilj investicijskog pristupa EIB-a te je usklađen sa EU 2020 strategijom i EU Urban Agendom.

U srednjoj i istočnoj Europi, gradovi su veliki, neiskorišteni potencijal za rast i razvoj. Na mnogim područjima, produktivnost grada je ispod prosjeka EU-28, a manji gradovi zaostaju za glavnim gradovima u smislu gospodarskog rasta. Pametna ulaganja mogu rješavati postojeće infrastrukturne praznine i otključati inovativni potencijal. Uz podršku EIB-a postoji novi zamah koji pomaže razvoju pametnih gradova diljem regije. Već je provedena nekolicina inspirativnih projekata. Nadalje, EIB radi na novim načinima podrške investicijama u pametne gradove u regiji srednje i istočne Europe. Tako uz potporu European Investment Advisory Hub-a, EIB istražuje potencijal stvaranja investicijske platforme za pametne gradove u Slovačkoj.

Korištenjem prednosti informacijskih tehnologija i inovacija, moderni gradovi imaju priliku pojednostaviti svoje svakodnevno upravljanje, postati učinkovitiji i poboljšati mnoge aspekte

našeg svakodnevnog života.

Mogućnosti su bezbrojne. Pametna rasvjeta pomoću senzora pokreta može uštedjeti milijarde na troškovima energije. Korištenje informatičke tehnologije i “big data” podataka može spriječiti širenje zaraznih bolesti ili poboljšati stanje u prometu. Kako bi znali koja su pitanja doista važna, pametni gradovi stavljaju naglasak na učinkovito urbanističko planiranje i konzultacije. U identifikaciji i razvoju novih projekata pametni gradovi uključuju svoje građane.

Uz veću upotrebu tehnologije, gradovi imaju priliku nastaviti svoj razvoj na održiviji način. Doista, EIB smatra “pametni” razvoj kao važan smjer za održivi urbani razvoj. Inteligentni gradovi stoga ne samo da koriste inovativnost i tehnologije za rješavanje složenih izazova, već i doprinose kreiranju gradova koji su prilagođeni klimatskim promjenama, društveno uključivi i zeleni.

Kada je riječ o pametnom razvoju, ne postoji jedno rješenje koje vrijedi za sve. Pametni gradovi iskorištavaju svoje komparativne prednosti i jedinstvenu imovinu. Kao posljedica ovoga, pojedine strategije pametnih gradova razlikovati će se u njihovu fokusu, a sve kako bi pokrile specifične razvojne potrebe grada kao što su digitalna tranzicija, održiva urbana mobilnost, pametne mreže, poboljšanje energetske učinkovitosti, klimatske prilagodbe i još mnogo toga. Svi ovi elementi zajedno tvore integrirani pristup koji je dio plana pametnog grada.

S obzirom na raznovrsnost potencijalnih projekata pametnih gradova i zajmoprimaca, niz EIB-ovih proizvoda mogao bi se potencijalno koristiti za financiranje investicija u pametne gradove, a to su: investicijski zajam, okvirni zajam, investicijski fondovi, posredni krediti i investicijske platforme.

Unatoč širokom opsegu projekata koje EIB podupire, svi projekti financirani od strane EIB-a u području pametnih gradova su inovativni, uključivi i integrirani. EIB-ova ulaganja u pametne gradove primjenjuju inovativne tehnologije i upravljačke pristupe. Odluke se donose putem sudjelovanja dionika i trezvenog upravljanja u projektiranju i provedbi projekata. Intervencije u pametne gradove integriraju rješenja kroz pristup koji se temelji na planiranju u područjima mobilnosti, energetike, vodnog gospodarstva, stanovanja i drugih javnih službi. Primjerice, to bi mogla biti inteligentna ulična rasvjeta, pametno mjerenje energije, vozila na alternativna goriva, inteligentni transportni sustavi, učinkovite zgrade i pametne četvrti, upravljanje slivnim vodama, ICT usluge u zdravstvu i socijalnoj skrbi, ali i inovativni pristupi gradskoj upravi i interakciji s građanima.

Kada jedan veliki investicijski projekt zahtijeva dugoročno financiranje (poput metroa ili kompleksnog projekta urbane regeneracije), gradovi ili regije obično organiziraju projektno

financiranje. U takvim slučajevima EIB može osigurati projektno specifične zajmove ili kako ih nazivaju – investicijske zajmove. Oni obično iznose najmanje 25 milijuna eura.

Okvirni zajmovi su izvor dugoročnog financiranja koje je dovoljno fleksibilno da bi moglo podnijeti promjene u investicijskom programu. Oni se mogu koristiti za financiranje više malih i srednjih projekata, obično u rasponu od 1-50 milijuna eura i u uobičajenom razdoblju od 3-5 godina. Gradska ili regionalna vijeća obično rade na kapitalnim investicijskim programima na rokove od 3-5 godina, no daju konačno odobrenje za ulaganja na godišnjoj razini. Okvirni zajmovi uzimaju u obzir ove procese za postavljanje kriterija financiranja bez navođenja pojedinih projekata. Kao rezultat, projekti u indikativnom investicijskom programu mogu biti zamijenjeni drugim projektima, pod uvjetom da zadovoljavaju iste kriterije.

EIB podržava i projekte pametnih gradova kroz ulaganja u vlasničke udjele, na primjer kroz privatne equity fondove ili financijske instrumente koji kombiniraju zajmove i komercijalno financiranje. EIB radi s novim i etabliranim fond menadžerima, kako u tradicionalnim tako i u inovativnim segmentima koji još nisu postali dio mainstreama.

EIB-ovi posredni zajmovi pružaju neizravno financiranje projektima pametnih gradova. EIB radi zajedno s lokalnim bankama i drugim posrednicima radi uspostave namjenskih programa pametnih gradova, koji potom pozajmljuju sredstva krajnjim korisnicima kao što su mala i srednja poduzeća te lokalna vlast.

Investicijske projekte u pametne gradove mogu podržati i investicijske platforme.

Investicijske platforme uključuju financiranje EIB-a u okviru Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSI). Kroz pristup investicijske platforme, EFSI se koristi za kataliziranje baze drugih javnih i privatnih izvora financiranja za ulaganja u portfelj projekata s određenim tematskim i/ili zemljopisnim fokusom.

Savjetnikom potpredsjednika EIB-a, Vazila Hudáka, nedavno je imenovan Marino Franinović i to upravo za pitanja pametnih gradova. S njim smo, ekskluzivno za portal croenergo.eu, razgovarali o politici EIB-a u području pametnih gradova i planovima za Hrvatsku.

Izvor: croenergo